

מסורת הש"ס

(א) היה ר' מאיר אומי פ"ד מ"ג.
 (ב) ר"ה א. חמ"ט.
 (ג) ר"ה א. חמ"ט.
 (ד) ר"ה א. חמ"ט.
 (ה) ר"ה א. חמ"ט.
 (ו) ר"ה א. חמ"ט.
 (ז) ר"ה א. חמ"ט.
 (ח) ר"ה א. חמ"ט.
 (ט) ר"ה א. חמ"ט.
 (י) ר"ה א. חמ"ט.

תורה אור השלם

1. ראשון בא מבבל שלשה יובל לאיש האלהים לחם בפרים עשרים לחם שערים וברקל בבקלנו ואמר תן לקם ואיבא.
 מליכס ב ד מב
 2. וישלמה שנים עשר נצבים על כל ישראל ובכלכלו את המלך ואת ביתו חדש בשנה יהיה על האחד לכלכלי.
 מליכס א ד י
 3. גבר בן אר בארץ לגדי ארץ סיוון מלך האמרי ונג מלך הארץ ונצבי אחד אשר בארץ.
 מליכס א ד י
 4. מי מרביה העם וישב מאפרים ומנשה וישבת וזבלק לא יהודה כי אכלו את התפוח בלא ככתוב כי היחס בלא ידוקודו עליהם לאמר הן הטוב יכפר בער.
 דברי הימים ב י ב

גליון הש"ס

נב' יצא בשלום. נמרון סס הגורס ילא כלום: רש"י ר"ה בא מרחק וכו' שבבא. מגילה דף ו' ט"ז: ד"ה ותפשו נשר וכו' חיל פריים. נמרון ערך וז' כמז ד"ה עכב עכב המטר הטטר משמים:

הגהות הב"ח

(א) נב' לחם כזורים עשרים לחם שערים וברקל בבקלנו וכו' ומפי לך: (ב) תוס' ד"ה ומפי וכו' שלם היו מוליין כמה וכו' מיינו: ד"ה מעיני וכו' דע"ו ממנה במת כ"י עקבה ואע"פ דטומאת ע"ו מדינת שמה מלואה שעה גזרו כ"ל:

מוסף רש"י

אין מעברין את השנה לפני ראש השנה. אין מעיין מוכרי צבור להודיע לגולה שעברו צ"ד את השנה, שלא ישתכח הדבר עד אשר הבא (ו' ר"ה). אבל מפני הדחק. שספתיין שלא יגזרו נכרים מלשנ צ"ד לו שניר השא לאמר המלך ואין מעברין אלא ילנה שאל (א"ר). אין מעברין אלא אר. אין מוקיפין חשק על השנה אלא אדר. דכתיב שמר את חת האביב. חסד הסמוך לאביב עבר שינא אביב מוט (ש"ס). אחד ממונה על כולם. הוא עורר בן מן המטר למעלה (מליכס א ד יט) וגורר רב ומלואה. משם רחב. (סוכה ב'.)

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

בשני רעבון. לפי שכלה התבואה וזריכין לאכול מן החדש: לחם זכור. לחם אביב משמע שעכשו היה מזכר: ושמה האמר חייטין היו. שהן אפילות לכך נתאחרו לנצל עד אחר הפסקה תלמוד לומר לחם שעורים: ושמה האמר לפני העומר היו. וזמון זיכר תלמוד לומר תן לעם ויאכלו ממלמד שקרז העומר והותר החדש: אמור מעה ראוי היה אופה שנה להפענר. על האביב שכשהגיע ניסן עדיין לא היה רוב אביב דהא לאחר ששה עשר בניסן לא זיכרו אלא שעורין ולא קרינא ציה חדש האביב: ששנת צלורס היה. בקרואי משמחת לה: אין מעברין. אין יושבין צ"ד קודם ראש השנה לעיין ולומר תתעבד שנה זו בשני אדרים מפני שיש שכחה בצדק קודם שגיע ומזלי צחמן: צ"ד מפני הדחק. שמה לא יהא שם צ"ד מופלא סמוך לאדר או שמה יצא המלך אדומי ועכב על ידן מעברין אותה ומודיעין לגולה אחר ר"ה מיד שעברתה: ואעפ"כ אין מעברין. אותה בשני חדשים אחרים אלא כשיגיע אדר יעשו שני אדרים: וזג שני תלמידי חכמים: נא מרקס. * עבראי: ונאפו שר.

חיל פריים: דכריס הנעשים בלוח. תכלת בלוח עושין אותה כדאמרין בכוטס (דף מו): היא לוח שזובעין בה תכלת: עמוסי יריבי נחשון. שאף שבארץ ישראל שהוא מורע נחשון בן עמינדב ראשון לנשיאים: כקטו לקובע נצבי אחד. בקטו להוסיק חדש אחד על השנה לעברה: ולא הניחן אדומי הלו. מלכות הרשעה גזרה גזירה: עליהן: צורה שמה צו אהרן. בלכ. אלמא מפני הדחק מעיין צביבור שנה לפני ראש השנה: גלוי לא מגלו. עד לאחר ראש השנה שלא יטכחו צני הגולה: נצבים. ממונים: חדש בשנה. יהיה על כל אחד לכלכל: כנגד חדש העיבור. בשנה מעוברת היה אותו נצבי מכלכל בחדר השני: משנה לחברתה. אם שנה הצאה לריכה לעבר אין מעברין שנה זו מפני זורכי שנה הצאה אלא הלריכה תתעבד: ולא שש שנים זו אחר זו. שא"כ משמנות העמים מתיקוים וצ"ל לו ניסן השלישי בצמנע הקין: צ"ד יצו וקבעו כל אחת ואחת צומנה. ולא עיברו ג' שנים רלופות ולא זו אחר זו או אלא מפני שר"ע חסס גדול היה ובקי צביבור השנה והוא עומד ליהרג בלזו צ"ד יצו עמו ועיניו צביבור ג' שנים: ולא רלופות אלא כל אחת צומנה דהא אחרת מנפני הדחק משאזי מנאצין גלוי לא מעברין אחרונה ולא ג' שנים זו אחר זו מנא קמא נמי צהא קאסר שלא יעיין צביבור שלש שנים זו אחר זו צביצה אחת ואפילו לעברן צומני: משם ראיה צ"ד דין יצו. אחרי כן צכל שנת עיבור ועיקר וקבעוה ולא סמוך על אותו מנין אלא לפי שהיה רבי עקיבא חסם גדול עיניו בשלשם צימיו: לא בשציעים. לפי שמאריכין עליהן אקסור עבודת קרקע: ולא צמולאי שציעים. צשמינית לפי שכלה הישן ומאריכין עליהן אקסור חדש: צערז שציעים. להוסיק להם חדש לעבודת קרקע: של צ"ד צ"ד שנים שחרשו וזרעו שציעים והמירס עומר של שציעים: מאי בינייהו. צמאלי פליגי: חוששין לגושיו. שמה יצא עמה מנוש ארץ העמים שטמנא צהאל ויעמא טהרות של ארץ ישראל: כגון שהיה נשיא חולה ואמדוהו למות ערז הפסח או ש' שני ימים קודם והיו עמאס או שהיה רובן עמאס צקוף אדר וכלתה אפר הפרה ואין יכולין למלוא עכשו פרה אדומה אין מעברין צקף אלא יעשו צטומאה: שעיצר אם השנה מפני טטומאה. שנטמאו צימי אחו אביב מעבודה וזה שלא חששו לתורה והיה חזקיהו מחזירן למוטב וידע שלא יספיקו כולן לצל ולטמא עד הפסח ועיבר השנה: ופקש רחמים על עמא. ולקמן (ע"ג) פריך הואיל ואמר רבי יהודה מעברין למא ציקש רחמים על עמא: כי

פרק ראשון סנהדרין יב.

ראוייה היתה אותה שנה שתתעבד. וא"ת מנ"ל דלמלא אביב הוא דלא היה אכל פירות האילן ותקופה הוו כתיקון ואמרין דעל אחד מהן אין מעברין וי"ל דמסתמא כיון דבעל שליטה הקלה שבארץ ישראל לא זיכרה אלא מין אחד ש"מ דפירות האילן נמי לא הוו וא"ת דלמלא ציהודה הוא דלא הוו אכל בעבר הירדן ובגליל הוו וי"ל דהא נמי שמעיין מצעל שליטה שהיא הקלה שלא זיכרה: ומפני מה דא עיברה ארישע. וא"ת ומנא לן דלא עיברה וי"ל דלא איתא דעיברה אי אפשר שלא היו מוליין (א) צמנה מינין אחר העומר: אין מעברין אלא אדר. וכל שאר החדשים אין מעברין דכתיב (חמ"ג) לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ואי מעברין אחת משאר החדשים לא היה אדר שנים עשר: א משנה לחברתה. פי' צקוטנסו שנה זו שאינה לריכה להתעבד אין מעברין כדי לתקן שנה הצאה ואין הלשון משמע כן אלא נראה דמייירי לחשב דאין מחששין בשנה זו על שנה שלאחריה ונע"ג דלא מגליין מ"מ אין מחששין לסמוך על אותו חשכון שלא לעשות חשכון אחר:

ולא שלש שנים זו אחר זו. פירוש רלופות שלא יצא ניסן ופסק בצמנע הקין כדפי' צקוטנסו וק"ק דמאי אריש שלש אפי' שנים נמי ועוד דקאמר ר' שמעון מעשה בר' עקיבא שעיצר ג' שנים רלופות ורבנן מהדרו ליה צ"ד יצו וקבעו כל אחת צומנה פי' ולא רלופות היו ואין הלשון משמע כן ונראה כלשון אחר שפי' צקוטנסו דאין מעברין ג' שנים היינו שאין קוצצין צפעס אחת להיות שלש שנים מעוברות כל אחת צומנה ש' ולפי' זה לא יתכן מה שפירס משנה לחברתה דמשמע דמודה ר"ש צרישא:

חושביני צושיהו. פי' הקוטנסו דמטמא צהאל וקשה דמיא צמסכת אהלות (פ"ג משנה א) דגוש הצל מארץ העמים מטמא צמנע ומשא אכל לא צהאל והא דמשמע עיבור השנה בחודש אב קודם ר"ה כי חדישים ואין שנו בחיצינה או ח' חדישים עיבורה לפני ר"ה אנה מעוברת ופרקינן חשבי מחשבי קודם ר"ה ולא מגלו אלא אחר ר"ה. טוב מקשיין אהא דתינין אין מעברין משנה לחברתה. פי' צקוטנסו שניטמאו ואמרו חכמים ל' שמעון צמנע ראה מפני שבי"ד וישבין ואחשביין אחת אחת צומנה. פי' אע"פ שאחת צומנה. פי' אע"פ שהורו ר' שמעון לעבר ג' שנים זו אחר זו לא נגמר הדבר אלא בשיבת בי"ד בכל שנה ושנה וקביעתם הו עיבור להקשות והלא שנינו אין מעברין ג' שנים זו אחר זו אין עיבור חכמים בהוראת ר' עקיבא ג' שנים זו אחר זו פי' מפני שבוד עיבורו ביי שנה בכל מחזור של שנה ג' שנים מעוברות ניי שנה ד' שנים מעוברות לכת להשתות והלא שנינו אין מעברין שנת הלבה לשתות החמה. ושא לא להוסיף ושא לגרוע על ד' שנים מעוברות וחל להיות מעוברת שנת הלבה לשתות החמה. ושא לא עיבור שנת רעבון ולא עיבור שנת ט"ו היתה שביעית ושנת י"ז

דכל צית ראשון עמד להם אפר פרה דמשה כדלמר (פרה פקד ג' משנה ה) דשיני עשה עורא ושמה לא היה להם הדבר מוומין ליהטר: כהן

של צ"ד רבן שמעון מעברין צמולאי שציעים. ואין חוששין אם כילה הישן דקסדר מציאין ירק ותצואה מחוזה לארץ לארץ ישראל מאותה שחרשו וזרעו שציעים והמירס עומר של שציעים: מאי בינייהו. צמאלי פליגי: חוששין לגושיו. שמה יצא עמה מנוש ארץ העמים שטמנא צהאל ויעמא טהרות של ארץ ישראל: כגון שהיה נשיא חולה ואמדוהו למות ערז הפסח או ש' שני ימים קודם והיו עמאס או שהיה רובן עמאס צקוף אדר וכלתה אפר הפרה ואין יכולין למלוא עכשו פרה אדומה אין מעברין צקף אלא יעשו צטומאה: שעיצר אם השנה מפני טטומאה. שנטמאו צימי אחו אביב מעבודה וזה שלא חששו לתורה והיה חזקיהו מחזירן למוטב וידע שלא יספיקו כולן לצל ולטמא עד הפסח ועיבר השנה: ופקש רחמים על עמא. ולקמן (ע"ג) פריך הואיל ואמר רבי יהודה מעברין למא ציקש רחמים על עמא: כי

עין משפט גר מצוה

צח א ב ג מ"י פ"ד מהל קידוש חמטס ה"ל יג: צמ"ד מ"י ס"ה של טו: ק"ו מ"י ס"ה ופ"ד מהלגוט צילת מקטס הלכה ח: קא"ז מ"י ס"ה:

רבינו הגנאל

בשני רעבון דהניא היה ר' מאיר אומר ואיש בא מבבל שלשה יובל לאיש האלהים לחם בפרים עשרים לחם שערים ואם עיברה מה לא עיברה ארישע מפני כי שנת בצורת היתה והכל רצין אחר הגנות ואין שנו בני אדם כתבואה חדשה אלא בחשבון ההדשים שכל שנה ושנה ואם תעבר יתחוק חדש הגנות וישבר לב בני אדם כי אומרים עדיין נשאר עד הגנות כך וכך ומייקרון השנה לפיכך אין מעברין: זוג בא מוקף פ"ח שני תלמידי חכמים באו מטבריא כדגרסי במגילה רקת ארס כי טבריא ותפסן נשר. יש מי שאומרים עכבין הלך כי נשר הוא מלך. כדכתיב הנשר הגדול. יש מי שאומרים עיבבן המטר הנשר ח' השמים ובידן דברים הנעשים בלוח היא תכלת וציצית ובכותובת יצא מירס הזוג ההוא לשלום בלא חזק ועמוסי יריבי נחשון הקיפו לעבר ולהוסיף חודש על שנה זו ולא הניחם אדומי זה כלומר מצעל שר אדום המשול עליהן אבל בעלי אספות ותן החכמים כדכתיב דברי חכמים כדרכיות וגו' נאספו וקבעו להם נצבי אחד בירח שמת בו אהרן. כלומר אעפ"כ נתקבצו החכמים וקבעו עיבור בירח אב הוא החודש החמישי ירח שמת בו אהרן. הנה החכמים עיבור השנה בחודש אב קודם ר"ה כי חדישים ואין שנו בחיצינה או ח' חדישים עיבורה לפני ר"ה אנה מעוברת ופרקינן חשבי מחשבי קודם ר"ה ולא מגלו אלא אחר ר"ה. טוב מקשיין אהא דתינין אין מעברין משנה לחברתה. פי' צקוטנסו שניטמאו ואמרו חכמים ל' שמעון צמנע ראה מפני שבי"ד וישבין ואחשביין אחת אחת צומנה. פי' אע"פ שאחת צומנה. פי' אע"פ שהורו ר' שמעון לעבר ג' שנים זו אחר זו לא נגמר הדבר אלא בשיבת בי"ד בכל שנה ושנה וקביעתם הו עיבור להקשות והלא שנינו אין מעברין שנת הלבה לשתות החמה. ושא לא להוסיף ושא לגרוע על ד' שנים מעוברות וחל להיות מעוברת שנת הלבה לשתות החמה. ושא לא עיבור שנת רעבון ולא עיבור שנת ט"ו היתה שביעית ושנת י"ז

דכל צית ראשון עמד להם אפר פרה דמשה כדלמר (פרה פקד ג' משנה ה) דשיני עשה עורא ושמה לא היה להם הדבר מוומין ליהטר: כהן

של צ"ד רבן שמעון מעברין צמולאי שציעים. ואין חוששין אם כילה הישן דקסדר מציאין ירק ותצואה מחוזה לארץ לארץ ישראל מאותה שחרשו וזרעו שציעים והמירס עומר של שציעים: מאי בינייהו. צמאלי פליגי: חוששין לגושיו. שמה יצא עמה מנוש ארץ העמים שטמנא צהאל ויעמא טהרות של ארץ ישראל: כגון שהיה נשיא חולה ואמדוהו למות ערז הפסח או ש' שני ימים קודם והיו עמאס או שהיה רובן עמאס צקוף אדר וכלתה אפר הפרה ואין יכולין למלוא עכשו פרה אדומה אין מעברין צקף אלא יעשו צטומאה: שעיצר אם השנה מפני טטומאה. שנטמאו צימי אחו אביב מעבודה וזה שלא חששו לתורה והיה חזקיהו מחזירן למוטב וידע שלא יספיקו כולן לצל ולטמא עד הפסח ועיבר השנה: ופקש רחמים על עמא. ולקמן (ע"ג) פריך הואיל ואמר רבי יהודה מעברין למא ציקש רחמים על עמא: כי